N°. 218. **DE GRONDWET.** 1854

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van een tot zes regels. . . . . ƒ 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijken en overlijden, worden geplaatst tegen betaling van ƒ 1, het zegelregt daaronder begrepen.

ZONDAG 5 EN MAANDAG 6 FEBRUARIJ.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.

Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . ƒ 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . . 5.50.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indië:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen, per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement ƒ 30, Ned. Cour.

Het Verslag over de verrigtingen aangaande het Armbestuur over 1851.

I.

De Minister van Binnenlandsche Zaken heeft, bij missive van 30 December 1853, aan de Staten-Generaal, ingevolge het bepaalde bij art. 195 der Gemeentewet (lees Grondwet) aangeboden *het Verslag over de verrigtingen aangaande het Armbestuur over* 1851.

Wij geven van dit Verslag een getrouw overzigt, om eensdeels den toestand van het armwezen en de verrigtingen dienaangaande te leeren kennen en anderdeels te onderzoeken, in hoever dat Verslag de sporen eener tegenovergestelde rigting, of ook eener aan de tegenovergestelde regtstreeks strijdige rigting te aanschouwen geeft.

"De Regering had gewenscht", maar vóór wij verder gaan, is het noodig wel te onderscheiden, wat door "de Regering" moet worden verstaan. Het is ons voorgekomen, dat de *tegenwoordige* Minister *verslag geeft* van hetgeen onder den *vorigen* Minister *is verrigt;* maar een *beredeneerd verslag*, waaruit het oordeel der tegenwoordige Regering over de daden der Regering van 1851 tevens blijkbaar wordt. Waar dat verschil niet duidelijk voorkomt, — en die onduidelijkheid is niet zoo vreemd, als men steeds het bestaan eener tegenovergestelde rigting onder de aandacht heeft, — zullen wij trachten daarop bepaald het oog te vestigen.

"De Regering had gewenscht, dit verslag over 1851 "vroeger te kunnen uitbrengen. De laatste inlichtingen "voor het afwerken daarvan vereischt, zijn echter eerst "in den loop der maand Augustus 1853 bij het De"partement van Binnenlandsche Zaken ontvangen. Toen "is de voltooijing van dezen veelomvattenden en tijd"vorderenden arbeid nog eenigzins vertraagd door het "bewerken van een ontwerp van wet tot regeling van "het Armbestuur."

[illegible] de late indiening van het verslag [illegible] te wenschen over. In de maand Julij 1852 zijn de meeste bouwstoffen voor het verslag reeds in de gewestelijke verslagen opgenomen geweest; — dewijl drie maanden te voren "de gemeente-besturen hunne opgaven hebben gedaan.

"Met belangstelling is kennis genomen van het "rapport der Commissie uit de Tweede Kamer der Sta"ten-Generaal, in wier handen het verslag omtrent den "Staat van het armwezen over 1850 was gesteld."

"De bijzondere punten, daarbij ter sprake gebragt, "worden hieronder, dáár waar zij eigenaardig hunne "plaats vinden, behandeld, ook in verband met hetgeen "in het verslag over 1850 is medegedeeld en toegezegd, "naar aanleiding van het rapport eener vroegere com"missie, betreffende het verslag over 1849."

"De meer algemeene beschouwingen der commissie "geven aanleiding tot de volgende voorafgaande op"merkingen."

De Minister-verslaggever schijnt ook in dit opzigt geene tegenovergestelde rigting te volgen, daar hij het oordeel van de ontbondene Tweede Kamer waardeert en de uit haar midden medegedeelde beschouwingen opmerkenswaardig acht.

"Bij het verschil van gevoelen der onderscheidene "commissiën uit de Tweeede Kamer, over de wijze op "welke het verslag, bij art. 195 der Grondwet bedoeld, "behoort te worden ingerigt, acht de Regering het "noodig, hare inzigten daaromtrent te doen kennen.

"Zij stemt met de laatste commissie in, dat het "vroegere opschrift van het verslag, met het oog op "dat artikel, behoort te worden gewijzigd. Daarom "luidt het thans: *Verslag over de verrigtingen aangaande "het Armbestuur.*"

Wij herinneren, dat in art. 226 der Grondwet stond: "De Koning doet jaarlijks verslag van de *inrigtingen*", en dat in art. 195 der Grondwet van 1848 staat: "van de *verrigtingen.*" Men scheen bij de anti-revolutionaire partij veel waarde aan die verandering te hechten. De Minister-verslaggever is daaraan te gemoet gekomen, ofschoon het eerst later zal blijken, of die concessie ook op het Verslag meer of min van invloed is geweest. [illegible] wij spreken over den vorm van het Verslag, dat, na de ministriële interpretatie over de betrekking des Konings en zijne Ministers, niet letterlijk is opgevolgd, wat in art. 195 der Grondwet wordt bepaald: "*de Koning* doet jaarlijks "verslag". Noch in het Verslag noch in den brief wordt daaromtrent iets vermeld.

"De Regering is verder van oordeel, dat hare ver"rigtingen te dien opzigte, in het Verslag vermeld "behooren te worden, en dat daarmede niet behoeft "te worden gewacht, tot dat de Wet, waarvan art. 195 "der Grondwet spreekt, zal zijn tot stand gebragt.

"Zij kan echter niet instemmen met de strekking "van het gevoelen dier Commissie, dat hare verpligting "zich tot de mededeeling daarvan zou beperken. Ware "dit het doel van den Grondwetgever geweest, hij zou "niet een Verslag van *de*, maar van *hare* verrigtingen "hebben gevorderd, en dan zou hij zich, hetgeen niet "denkbaar schijnt, in zekere mate onverschilig hebben "betoond nopens de kennis van den toestand van het "armwezen, en den voor- of achteruitgang daarvan, "welke alleen kan worden verkregen door het nagaan "der verrigtingen van de besturen der instellingen, die "gezegd kunnen worden tot het Armbestuur te be"hooren, en der uitkomsten daarvan.

"De Regering acht zich daarom verpligt, met hare "verrigtingen tevens die van de besturen dier instel"lingen in het Verslag te blijven opnemen.

"Het groote nut daarvan is ook door de Commissie "erkend."

Wij merken op, dat de Minister-verslaggever in een zeer voornaam punt met zijn voorganger en de meerderheid in de ontbondene Tweede Kamer homogeen is. Het Verslag moet den toestand van het armwezen blootleggen; daartoe is de kennis van hetgeen de Regering heeft verrigt of van de burgerlijke inrigtingen ongenoegzaam. De Grondwetgever bedoelt een Verslag van *alle* instellingen, die gezegd kunnen worden tot het Armbestuur te behooren, en dus ook van de kerkelijke en bijzondere. — De Wet, die *het* Armbestuur regelen moet, omvat derhalve de diaconiën even als de overige instellingen.

"Het is echter onnoodig alle eenmaal gedane mede"deelingen, ook omtrent hetgeen onveranderd is ge"bleven, in het Verslag van elk jaar te herhalen. Dit "ware een volstrekt nuttelooze arbeid.

"Nu bevatten de Verslagen over 1848 en 1850 om"standige, hoewel uit den aard der zaak zamengetrokken "mededeelingen over den aard, het doel, den inwen"digen toestand, de toepassing en werking en de be"hoefte aan verbetering van elk der onderscheiden "soorten van instellingen van weldadigheid, zoo als in "geen der vroegere Verslagen op even volledige wijze "waren vervat.

"Nu dit eenmaal bekend is, meent de Regering "zich te moeten bepalen tot het aanwijzen der veran"deringen, die in dit een en ander ontstaan, voor zoo "verre die, ten gevolge der aan de provinciale besturen "gegeven voorschriften, jaarlijks te harer kennis komen, "met overlegging tevens der vereischte statistieke opga"ven nopens de ieder jaar afwisselende uitkomsten van "het geldelijk beheer der besturen van de instellingen "van weldadigheid, en met vermelding der beschouwin"gen, waartoe die uitkomsten leiden.

"Op die wijze is dan ook dit verslag ingerigt. Daarbij "is echter niet, zoo als bij het verslag over 1850 (on"der n°. 1) overgelegd een uitgewerkte staat van het "aantal der in elke provincie aanwezige instellingen, "verdeeld in 147 verschillende onderdeelen. Het ver"vaardigen van dien staat heeft zeer veel tijdvorde"renden arbeid gekost aan de gemeente- en provinciale "besturen en bij het Departement van Binnenlandsche "Zaken, en het drukken daarvan is kostbaar. De ver"anderingen die te dien opzigte [illegible] "vallen, zijn niet zoo groot [illegible] "gelijken vorm voorgesteld*, de moeiten en kosten aan "het jaarlijks vervaardigen aan eenen nieuwen staat van "dien aard verbonden, zou beloonen. De Regering "heeft zich dus voorgenomen, daartoe slechts nu en dan, "na verloop van een zeker getal jaren, over te gaan, "en inmiddels, zoo als in dit verslag geschiedt, bij de "behandeling van elke soort van instellingen van "weldadigheid, de veranderingen te vermelden in haar "getal in den loop des jaars ontstaan, door het tot "stand komen van nieuwe, het opheffen van vroeger "bestaande en het erlangen van meer juiste opgaven.

"De wijze op welke ook weder in dit verslag is melding "gemaakt van de instellingen tot voorkoming van ar"moede, doet, in overeenstemming met het dienaan"gaande door de laatste commissie uit de Tweede Kamer "opgemerkte, nog meer dan vroeger, de strenge af"scheiding dezer instellingen van die voor arme bestemd "in het oog vallen.

"Overigens laat de Regering geene pogingen onbe"proefd, om de verslagen zoo volledig en juist mogelijk "te maken, hoeveel tijd en arbeid daarvoor ook worden "gevorderd. Zij mag echter niet onopgemerkt laten, "dat zij, naarmate zij zich meer moeite daarvoor geeft, "door de ondervinding meer wordt versterkt in de over"tuiging, dat het volstrekt onmogelijk is, daaromtrent "tot die volmaaktheid te geraken, welke in zich zelve "wenschelijk is. Dit wordt niet alleen verhinderd door "de weigering van sommige besturen, om de noodige "opgaven te doen, maar ook door dat het gedurig blijkt, "dat onderscheidene der gedane vragen door deze en gene "besturen verschillend of onjuist worden opgevat. Dit is, wat "men ook beproeve, niet te vermijden; want die vragen "worden gerigt aan meer dan 7000 besturen, dikwijls "zamengesteld uit ongeoefende menschen, bij zeer "vele van welke daarenboven het personeel jaarlijks, "althans gedeeltelijk, wordt vernieuwd, en in wier wijze "van boekhouden of aanteekenen eene groote ver"scheidenheid bestaat."

"Het is er echter verre van af, dat de bestaande "onvolmaaktheid zou moeten leiden tot de gevolgtrek"king, dat de cijfers, in de opgaven vervat, geene "of slechts geringe waarde zouden hebben. Hoewel "het onmogelijk is te bepalen, in hoe verre zij, voor "elk jaar op zich zelf genomen, van de werkelijkheid "afwijken, kan echter de vergelijking daarvan over de "zich opvolgende jaren geacht worden de eenige be"reikbare en tevens een vrij goede maatstaf te zijn ter "beoordeeling der gewigtige vraag, of de last der "armverzorging toe- of afneemt; want men kan met "gerustheid aannemen, dat de onvolmaaktheden, over "elk jaar afzonderlijk, in eene niet wijd uiteenloopende "mate over al de jaren bestaan. Daarom heeft de Re"gering in de laatste jaren onder ieder der bij het "Verslag gevoegde tabellen, het totaal der uitkomsten "over elk der tien laatst voorafgaande jaren gesteld, "waarmede zij zal blijven voortgaan."

Wij betreuren [illegible] de weigering van vele besturen, de noodige opgaven voor een volledig Verslag worden gemist; te meer, omdat het ons niet waarschijnlijk voorkomt, dat de bij het nieuwe wets-ontwerp op die weigering bedreigde straf doel zal treffen. Men heeft — en wij bedoelen [illegible] vooral de anti-revolutionaire partij — [illegible] gezaaid en gevoed jegens de regering, [illegible] was was van inlichtingen omtrent het [illegible] te doen gemakkelijker, om dat [illegible] waarvan vatten dan bij de [illegible] beheer der de regering [illegible] in die qualificatie armengoederen [illegible] der armbesturen, die weigerende van het personeel [illegible] blijven, en dat [illegible] diakenen zal bestaan, door de Regering als ongeoefende menschen een nieuw blijk, welke waarde er moet gehecht worden aan de zelfstandigheid der diaconiën; en hoezeer in den regel dat bedienend kerkelijk personeel vatbaar kan worden geacht, om door anderen te worden bewerkt. Wij zullen voorzeker in de gelegenheid komen, om, bij de beschouwing van den toestand der armbesturen in het

algemeen, meer dan een nuttigen wenk te erlangen, voor de aanstaande wettelijke regeling van het armbestuur van hoog belang.

De Morgenster wijdt in n°. 84 een gedeelte harer kolommen aan de beschouwing van het anti-revolutionnaire staatsregt onder den titel van „*de jongste aanval op Mr. G. Groen van Prinsterer en zijne leer.*” Zij doet dit op eene eigenaardige wijze, in verband met het doel en de strekking van dit blad. Wij nemen dit artikel over, omdat daaruit blijkbaar wordt, van welken aard die coalitie was, die de April-beweging bestuurde, of wel onder de April-beweging aan anderen tot werktuig diende. Het spreekt dus van zelf, dat wij, „wat van echt Protestantsch-Nederlandschen geest” gebeuzeld wordt, in verband met de sedert plaats gehad hebbende gebeurtenissen, louter voor eene *mystificatie* houden.

De val van het Ministerie Thorbecke, eene gebeurtenis, door echt Protestantsch-Nederlandschen geest voortgebragt, heeft, in plaats van menigen vriend en voorstander van dat Ministerie, menigen aanhanger van de zoogenaamde anti-revolutionnaire partij in de Tweede Kamer zitting doen nemen.

Van waar dit?

Was de beweging, die dezen val bewerkte, anti-revolutionnair, in den zin, waarin de partij dit zoo noemt?

Niets minder dan dit.

Staatkundig, had zij geen doel, juist omdat zij zuiver godsdienstig was. Godsdienstig, wilde zij alleen tegen ultramontaanschen overmoed en hoon zich doen gelden.

Mannen van warmen Protestantschen zin, onverschillig welke politieke kleur zij droegen, of welke meer bepaalde rigting zij in 't kerkelijke namen, waren daarom, bij de keus der vertegenwoordiging, welkom.

Intusschen, de factie Groen kreeg daardoor meer magt in de Kamer.

Zij draalde niet, met dit te doen gevoelen, en vooral bij monde van haar grooten woordvoerder meermalen uit te spreken.

Deze ontzag zich niet, de merkwaardige Aprils-beweging als zijn werk en dat der „vrienden” te qualificeren.

Als anti-revolutionnaire partij verhieven de „vrienden” in de Kamer meer en meer het hoofd.

Men durfde nu onlangs nog het Ministerie beurtelings beloven en dreigen.

Geen wonder, dat uit den liberalen hoek heftige aanvallen tegen haar, en vooral tegen haar bekwamen aanvoerder, werden ondernomen.

De laatste, van Mr. Siewerts van Reesema, advocaat te Rotterdam, mag door „*de Morgenster*” niet onopgemerkt worden gelaten.

Zijne brochure: *Mr. G. Groen van Prinsterer en zijne leer. Eene studie*, komt welligt niet in menige hand, die dit weekblad opneemt.

Niet, dat wij Mr. Groen van Prinsterer en zijne leer zoo zeer vreezen.

Zulke antiquiteiten vinden in Staat noch Kerk de regte plaats meer.

Maar juist omdat zij in onzen tegenwoordigen toestand zoo misplaatst zijn, kunnen zij, al is 't maar voorbijgaande, schaden, te meer, omdat weinigen vermoeden, tot welk eene hooge oudheid zij ons zouden willen terugvoeren.

Gekend, dóór en dóór, moet deze rigting worden, opdat zij naar behooren worde geschuwd, en, waar ze eenigen invloed oefenen wil, naar eisch worde weêrstaan.

Daarom kenschetsen wij haar hierin, het geschrift des heeren Van Reesema volgende, die, 't zij hier vooraf gezegd, de groote talenten van den heer Groen, op meer dan éene plaats, bij alle bestrijding, hulde doet.

INLEIDING.

Mr. Groen is noch een onbevooroordeeld, noch een diepzinnig schrijver. bl. 1.

Zijne uiteenzetting van gedachten is gemakkelijk te volgen en zijne leer zeer verstaanbaar.

De helderheid der uitdrukking gaat echter niet altijd gepaard met helderheid van gedachte. bl. 2.

Hij is leeraar van een stelsel, niet door hem ontdekt, maar omhelsd;

— — partijhoofd;

— — propagandist;

Daarom slaat hij voortdurend op hetzelfde aambeeld; *gutta tandem cavat lapidem; een droppel holt eindelijk een steen uit.*

Logisch betoog vindt men bij hem zelden.

Van voren opgevatte meeningen herhaalt hij met veel zelfvertrouwen in allerlei vormen.

Zekere historische verschijnsels stelt hij in het licht, terwijl hij andere verzwijgt of op den achtergrond schuift.

Hij behandelt de geschiedenis, gelijk anderen den Bijbel, die er slechts de teksten zoeken tot staving van geliefkoosde leerstukken, zonder op verband en zamenhang acht te geven.

De heer Groen verkondigt geene nieuwe leer, maar die gemakkelijk is aan te leeren.”

't Is eene vereeniging van katholieke en absolutische begrippen bl. 3. —

Katholieken en krypto-katholieken hebben daarvan een zamenstel gemaakt.

De Bonald en De Maistre ontrolden 't eerst tegen den geest der eeuw de anti-revolutionaire vaan.

Aan den laatste erkent Groen veel verschuldigd te zijn.

In Adam Muller en Friedrich von Schlegel volgde Duitschland Frankrijk.

Nederland nu Duitschland in Groen.

Vereeniging. — Groen zegt euphemistisch-overleg van den Staat met de Kerk-mengeling van middeleeuwsch feudalismus en absolutismus à la Louis XIV — is een der beginselen, die Groen in 't leven wil roepen, om aan den Staat de vastheid weêr te geven, waarvan hij door het goddeloos liberalismus beroofd was.

———

Deze theorie had eigenaardige gevolgen.

A. von Muller en J. von Schlegel gingen over tot de Roomsch-katholieke kerk en in Oostenrijksche staatsdienst. bl. 4.

't Liederlijk gedrag dezer heeren wierp geen gunstig licht op hunne beginselen.

F. Schlegel schreef *Lucinde*, een onzedelijken roman.

Ook K. L. von Haller, met von Schlegel door Groen dikwerf aangehaald en aanbevolen, *ging over tot de Roomsche Kerk.*

Het *Politische Wochenblatt* te Berlijn beschermd, zoo men zegt, door den toenmaligen (1830) kroonprins, nu Koning van Pruissen, waaraan de Katholieke generaal von Radowitz en de Ultramontanen Jarchen, Philipps en J. Görres ijverig mede arbeidden, werd en wordt door Groen veel gebruikt — bladzijden er uit afgeschreven.

De Keulsch-aartsbisschoppelijke historie met de brieven van kapelaan Michaelis aan Binterim deed de protestantsche en katholieke anti-revolutionairs uiteenspatten, — Görres met zijne vrienden stichtte te Munchen de *historisch-politische Blätter*.

„Een *Sendschreiben* van professor Leo te Halle, den lofredenaar van Philips en Alva toont dat de scheiding der anti-revolutionairs uiterlijk niet innerlijk had plaats gegrepen.”

„Leo, Gerlach en Stahl, zijne vrienden, heeten niet onverdiend, protestantsche Jezuiten.”

„Deze schrijvers en de bovengenoemde, haalt Groen met welgevallen aan, terwijl hij Borger en van Hengel geeselt.”

———

„De Anti-revolutionnaire denkbeelden zijn dus niet zoo *oud*, niet door alle eeuw heen proefhoudend bevonden (bl. 8) maar *bedenkelijk*, (bl. 6) *Zij wijzen over de bergen heen.*”

„Wat Groen toch *wil*? hoort men dikwijls vragen.”

„De wijze, waarop hij zekere punten behandelt, voor de vrienden, zeer duidelijk, neemt de onzekerheid van velen niet weg.”

„Andersdenkenden brandmerkt Groen, als *revolutionnairs* en *godloochenaars* tegenover zoo iemand kan men niet wel beleefd en hoffelijk zijn.”

Nederlanderachtigheden.

Wij schreven den 19den Januarij;

Mogen wij niet met billijkheid van *de Nederlander* verwachten, dat ook hij — bijv. *te gelijk* met of *na* onze vertoogen — behoorlijke, afgeronde artikels geve over het *Armbestuur*, en zich niet bepale tot twee vlugtige aanmerkingen en tot het censorspelen over hetgeen *anderen* zeggen?

Wanneer men anderen aan zijn pligt herinnert, het zal betamelijk zijn, dat men dan ook zijn eigen pligt niet verzake.

De Nederlander blijft intusschen voortgaan met de rol van censor te spelen, zonder zijne eigene meening te openbaren. De omstandigheid, dat onze artikelen over het „Armbestuur” nog niet door de anti revolutionnaire spitsroede hebben moeten loopen, doet ons vermoeden, dat er tot dusver nog geen strafbaar delict was te combineren, of te insinueren.

Intusschen heeft *de Nederlander* toch wel durven verklaren, dat men behoorde te onderzoeken of niet „ook in deze voordragt de kiem van wettelijke regeling der kerkelijke en bijzondere liefdadigheid ligt.” En daarbij geeft het blad de volgende zinsneden:

Tot een vernieuwd *pétitionnement* durven wij voor alsnog niet opwekken. Veel dat bij uitnemendheid ergerlijk was, is weggevallen; we onderstellen, dat sommige bepalingen moeten worden toegeschreven eer aan vergissing, dan aan systematisch overleg, en we zijn overtuigd dat, zoolang de tegenwoordige houding en verhouding der partijen in de Tweede Kamer voortduurt, het Ministerie, even als in de maand Augustus, tot het maken van *belangrijke wijzigingen*, voor en *bij* de discussie, zal bereid zijn.

Natuurlijk, zoolang de *verhouding* zoodanig is, dat het Ministerie slechts door loven en bieden, door veinzen en transigeren kan staande blijven; zoolang de *houding* van de meerderheid die is eener *partij*: zoolang zal ook het Ministerie het jammerlijk schouwspel moeten leveren, dat bij de omvorming, omkneeding en transformatie van de wet op de kerkgenootschappen is geleverd.

Onbegrijpelijker komt het ons voor, dat *de Nederlander* na de openbaarmaking van de beruchte na-redevoering des heeren VAN RAPPARD, van het tegenwoordig Ministerie durft verwachten eene bereidvaardigheid, tot het maken van *belangrijke wijzigingen* BIJ *de discussie?*”

Zou *de Nederlander* wenschen, dat de leden van het April-Ministerie ook al moesten gebragt worden tot de categorie der presidenten van „republiques déguisées” des heeren VAN RAPPARD.

Wij achten zoodanigen eisch van de zijde der „christelijk historische” partij, van „de vrienden” gedaan, nog al vrij onbarmhartig.

Buitenland.

ENGELAND.

De *Morning Post* bevestigt het berigt, dat de diplomatieke betrekkingen tusschen Rusland en Engeland zijn afgebroken. De baron v. Brunow is den 3 des morgens uit Londen vertrokken. Hij begaf zich naar 's Gravenhage. (Zie ook *Frankrijk*.)

Ondanks dit vertrek, kwamen er den 3 gunstige geruchten ter beurze in omloop, alwaar de prijzen stegen.

— In het Lagerhuis is den 1en dezer een voorstel van den heer Brotherton aangenomen, hetwelk strekte, om te bepalen dat wanneer in dat Huis na middernacht eene nieuwe zaak in behandeling gebragt wordt, en een der leden zich daartegen verzet, terstond bij stemming over het al of niet voortzetten der beraadslaging zal beslist worden.

— Men weet hoe lord Aberdeen beschuldigd was, dat hij de politieke inzigten van Rusland diende, op onregtmatige wijze met Oostenrijk onderhandelde en op onwaardige wijze schroomde de verantwoordelijkheid van een oorlog op zich te nemen. Al deze beschuldigingen heeft hij nu (zie ons vorig n°.) met de meeste rondborstigheid van zich af geworpen en daarbij, wat van hem als staatsman niet volstrekt geëischt kon worden, zelfs zijne persoonlijke inzigten bloot gelegd. Iets zoo schrikbarends als de oorlog zeide hij, kan niet regtvaardig zijn zonder het karakter van zelfverdediging te hebben. Wel wist hij hoe sommigen beweerd hebben, dat men tot het behoud des vredes eene veel krachtiger taal had moeten voeren, maar wanneer men jegens eene magtige mogendheid eene dreigende taal voert, moet men er niet alleen op gewapend zijn daardoor te slagen, maar ook niet te slagen, en op hetgene men in dat laatste geval doen zal. In het tegenwoordig geval ware dusdanige taal dubbel onvoorzigtig geweest, want zij zou Rusland uitgetart en geregtvaardigd hebben, indien het terstond naar Konstantinopel ware opgerukt, alvorens Turkije den tijd had, om eenigen tegenstand te bieden of Frankrijk en Engeland om hunne middelen van bijstand gereed te maken.

Ten opzigte van Oostenrijk zeide hij: „Ik heb met het Oostenrijksch Gouvernement geene meerdere persoonlijke betrekking dan met het Gouvernement van Japan. Ik heb getracht de verbindtenis met dat Land te onderhouden, maar op gronden van algemeen volkenregt.”

De *Times* van den 1sten dezer zegt in een hoofdartikel: „Frankrijk en Engeland zullen de jongste nota van Rusland, betreffende de bezetting der Zwarte zee beantwoorden in schriftelijke nota's van denzelfden inhoud. Dit antwoord zal waarschijnlijk in den loop van dezen dag aan de heeren v. Brunow en v. Kisseleff worden bekend gemaakt, en het zal zoo duidelijk en nadrukkelijk zijn als vereischt wordt door den staat der zaken en door de verpligtingen, die ons land op zich genomen heeft. Na hetgeen door de ministers in de beide parlementshuizen bij de discussie over het antwoord adres is gezegd, schijnt de oorlog reeds zoo onvermijdelijk, dat het weinig uitmaakt welken invloed deze laatste verklaring hebbe op onze tegenpartij; doch indien er nog iets moest worden aangevoerd tot regtvaardiging der handelwijze van Engeland en Frankrijk, dan zouden wij wijzen op het feit, dat het Russische gouvernement reeds den 27sten October uitdrukkelijk verwittigd is geworden, dat een nieuwe aanval op het Turksche grondgebied zou gevolgd worden door het inloopen der vloten in de Zwarte zee ter bescherming van het Turksche rijk. Eene maand later werd Sinope door een Russisch eskader vernield: en het gedreigde gevolg greep onverwijld plaats.

„Het schijnt zeker dat de zending van den Russischen graaf Orloff vooral ten doel heeft, de Duitsche hoven los te maken van dat viervoudig verbond, hetwelk tot nog toe de grootste hinderpaal tegen de uitvoering van Rusland's plannen is geweest, en van hen inwilligingen te verwerven, die gelijk staan met eene verbreking der onzijdigheid. In weinige dagen zal het uitgemaakt zijn of Pruissen en Oostenrijk volharden bij de beginselen, die door de Weener conferentie in het protocol van den 5den December ll. en van den 12den Januarij jl. opgeteekend zijn, als de grondslag der gezamenlijke staatkunde van gansch Europa. Wij hebben nog geen afdoenden grond om te denken, dat die beginselen door Oostenrijk en Pruissen zullen worden verlaten. Integendeel, het is bekend dat keizer Frans Joseph dezer dagen aan de gezanten van Engeland en Frankrijk te Weenen de meest bepaalde verzekering heeft gegeven van zijn besluit, om aan den geest en de letter dier protocollen getrouw te blijven. Van het antwoord der beide hoven op de vertoogen van graaf Orloff, hangt thans oneindig veel af; vinden zij ingang, dan wordt Europa in twee legerplaatsen gesplitst en vangt een oorlog aan, welks loop en eind door geen mensch kunnen worden voorzien. De zending van graaf Orloff zou de noodlottigste gevolgen hebben, indien zij leidde tot de vernieuwing van het drievoudig verbond der Noordsche mogendheden, hetwelk in de vorige eeuw tot de deeling van Polen heeft gevoerd.” (Zie voorts *Duitschland*.)

De *Times* van den 2den meent, dat het antwoord, aan de Russische gezanten gegeven, in de hoofdstad neder komt op de mondelinge kennisgevingen door de Britsche en Fransche gezanten te Petersburg medegedeeld; dat het antwoord aan de verdere diplomatische betrekkingen altijd zekere wellevendheid blijft in het oog houden, doch dat de wezenlijke staat van zaken daardoor niet veranderd wordt.

Men wacht niet veel beraadslagingen over de buitenlandsche zaken in het Parlement, daar het de gewoonte niet is, om de regering deswege te belemmeren.

FRANKRIJK.

De bijeenkomst der Kamers is tot 2 Maart uitgesteld.

— De Russische gezant, de heer v. Kisseleff, heeft den 1 Febr. het antwoord onzer regering op de jongste Russische nota mondeling ontvangen, en dadelijk daarop zijn paspoort gevraagd. Den 2den des avonds, bevond hij zich echter nog te Parijs; eerst den 3 Febr. zou hij datzelfde antwoord in geschrifte ontvangen.

(Uit Brussel meldt men, dat den 3 de genoemde gezant aldaar elk oogenblik verwacht werd, doch dat hij dadelijk naar Petersburg zou vertrekken.)

— Prins Napoleon is van zijnen uitstap naar Brussel te Parijs teruggekeerd.

(Betreffende de aanleiding tot dit bezoek des Prinsen bij het Belgische hof wordt in sommige dagbladen gemeld, dat een tijd lang geleden door Koning Leopold werkelijk pogingen zijn gedaan tot het behoud van den vrede, — pogingen, welke Z. M. met te meer vrucht meende te kunnen aanwenden, sedert het tot stand brengen van eene geregelde staatkundige gemeenschap met Rusland en van eene naauwere verbindtenis met het hof van Oostenrijk. Van het oogenblik echter, dat het den Koning duidelijk was gebleken, dat met zijne bemoeijingen

beoogde doel niet zouden worden bereikt, heeft Z. M. zich daarvan onthouden, en begrepen, dat de zelfstandigheid van Belgie, niet alleen in Duitschland maar ook in Engeland, krachtiger steun moest vinden, en dat vooral de thans in Frankrijk bestaande Regering de overtuiging moest erlangen, dat, zoo al in Rusland eene verandering in de bestaande orde van zaken in Frankrijk wenschelijk mogt worden geacht, de betrekkingen van den koning der Belgen tot het stamhuis van Orleans van geenen invloed mogten zijn op die, welke tusschen Frankrijk en Belgie behooren te bestaan. Daaraan is de reis van den prins van Chimay naar Parijs toegeschreven, welke allezins doel schijnt te hebben getroffen, en door het vriendschappelijk bezoek van prins Napoleon is gevolgd.

DUITSCHLAND.

In het Frankforter dagblad, hetwelk als het orgaan van de Oostenrijksche diplomatie beschouwd wordt, leest men onder dagteekening van 1 Febr., het volgende:

«De zending des graven Orloff naar Weenen is de meest beslissende stap, die nog tot regeling der Turksche aangelegenheden gedaan is. Wij hebben dien in een vredelievenden zin uitgelegd, en dat gevoelen wordt door onze jongste berigten uit Weenen bevestigd. Intusschen openbaart zich de vrees, dat de keizer van Rusland, door het verlangen van inlichtingen omtrent het doel van het binnenloopen der vereenigde vloten in de Zwarte Zee, eene vraag gedaan heeft, die over vrede of oorlog zal beslissen; en daar men uit de artikelen van de *Times* afleidt, dat Engeland waarschijnlijk geen vriendschappelijk en geruststellend antwoord zal geven, houden velen den oorlog tusschen Rusland en de Westelijke Mogendheden, voor onvermijdelijk, als door de eer en de waardigheid des keizers van Rusland geboden, die voor eene bedreiging niet zou kunnen terugdeinzen.

«Maar ongetwijfeld is de door Rusland in Londen en Parijs gedane aanvraag gepaard gegaan met de aankondiging der zending van den graaf Orloff, en alvorens men hieromtrent nader onderrigt is, is het onmogelijk een juist oordeel over den verderen loop dezer aangelegenheid te vellen. Zulk eene nieuwe omstandigheid kan niet zonder invloed blijven, hoedanig ook de vroegere stand der zaak te Londen en Parijs moge geweest zijn.

«Aan het vaste besluit eener partij in Engeland, om tot elken prijs een oorlog met Rusland te doen ontstaan, twijfelt niemand, maar wel twijfelt men, of de Keizer der Franschen daartoe de hand zal leenen, zoolang nog eenig uitzigt op eene eervolle vreedzame schikking bestaat. Medewerking van Frankrijk tot eene vernietiging der Russische vloten zoude zoo volstrekt strijdig wezen met de voortdurende belangen van die mogendheid, dat men ze niet mogelijk kan achten. En zoodra Frankrijk eene lijn trekt, tot welke het in overeenstemming met Engeland voortgaan maar die het niet overschrijden wil, is het gevaar voor het ontbranden van eenen Europeschen oorlog geweken. Aan die lijn schijnt Frankrijk aangekomen, en dus ook de onthulling der politiek van den Keizer der Franschen nabij te zijn. De monarch zal eene groote zege behalen, als hij er in slaagt, het Turksche vraagstuk tot eene Europa bevredigende oplossing gebragt en den krijgslust van eene matige partij in Engeland bedwongen te hebben. Op onverwachte wendingen in de Oostersche aangelegenheden moeten wij voorbereid zijn; en juist daarom kunnen wij de hoop op het behoud des vredes minder dan ooit opgeven. Het spreekwoord zegt: «als de nood het grootst is, is de hulp het meest nabij.» In zoover is het juist de grootheid van het gevaar, dat ons dreigt, waarop wij durven vertrouwen. De spanning heeft zoodanige hoogte bereikt, dat er noodzakelijk ontspanning komen moet.

«In ieder geval kunnen wij als zeker stellen, dat de Duitsche Mogendheden niet in deze verwikkelingen zullen medegesleept worden. Reeds dit moet ons gerust stellen. Verder verwachten wij veel van de onmogelijkheid, waarin de eventuele oorlogvoerende partijen zich zouden bevinden, om met de te harer beschikking staande middelen den vrede af te dwingen. En noch Rusland, noch de Westersche Mogendheden zullen het er op laten aankomen, dat de Duitsche Mogendheden, als het laatst in het strijdperk verschijnend, den vrede voorschrijven.»

TURKIJE.

Men heeft berigten uit Konstantinopel van den 23 waaruit blijkt dat de verbonden vloten den vorigen dag in den Bosporus zijn teruggekomen. Sommigen meenen hieruit voor den vrede gunstige gevolgtrekkingen te mogen opmerken; anderen zien daarin alleen het bewijs van de overtuiging der vlootbevelhebbers dat het gevaarlijk is, in dit jaargetijde, met de gansche vloot zee te houden. Intusschen vervalt door dien terugkeer, ten minste voor het oogenblik, de aanleiding tot botsing; en hier is tijd gewonne veel gewonnen.

Alles was overigens den 23 in de Turksche hoofdstad rustig; er waren geene tijdingen van het krijstooneel uit Azie of de vorstendommen.

De generaal Baraguey d'Hilliers had van den verkenningstogt in de omstreken van Konstantinopel afgezien.

Het is zeker dat de schepen der verbonden vloten, welke het Turksche convooi naar Battoum hebben begeleid, geen Russisch schip ontmoet hebben.

— Uit de vorstendommen wordt, onder dagteekening van den 24 uit Bucharest, gemeld, dat aldaar het gerucht in omloop was, dat er eene verandering in het opperbevel over de gezamenlijke in die landstreken aanwezige troepen zoude komen; dat de generaal Osten-Sacken, die reeds in Jassy was geweest, waarschijnlijk in Bessarabie zoude verblijven, en dat het bedoelde opperbevel aan den generaal v. Schilder zou worden opgedragen. Ook te Krajova is dergelijk gerucht verbreid, doch tot dusverre nog niet bevestigd. Behalve eenige schermutselingen en voorposten-gevechten langs den Donau, is daar te lande tot den [illegible] niets bijzonders voorgevallen. Widdin wordt meer en meer door de Turken versterkt, om, indien het al den Russen konde gelukken, de werken van Kalefat te vermeesteren en den overgang van den Donau op dat punt te forceeren, zich dan krachtdadig te kunnen verdedigen.

Binnenland.

'*s Gravenhage*, 4 Februarij.

* Heden is uit de residentie naar Brussel vertrokken de heer van der Maasen, secretaris van legatie bij het Deensche gezantschap, die aldaar, (gedurende den tijd dat Z. Excell. de heer J. F. Sick, Minister-resident van Z. M. den Koning van Denemarken bij het Nederlandsche en Belgische hof in de residentie mogt verblijven) de zaken van het gezantschap zal waarnemen.

Een schoon schouwspel voor wie op de tribunes onzer Tweede Kamer had plaats genomen, toen de ministriële verantwoordelijkheid ter sprake kwam! Welk een logica, welk een eruditie, welk eene welsprekendheid van de zijde der Aprilministers! Het hoofd van het vorig kabinet stelde — hoe onnoozel! —: dat de ministers, de verantwoordelijke ministers, mét den Koning de regering uitmaakten. Het hoofd van het Aprilkabinet bewees het ongerijmde dier stelling: bewees, dat de Koning alléén een wil had, die uitgevoerd moest worden en dat de ministers daarvoor aansprakelijk waren. «Het gaat in een constitutionnelen staat,» zoo had het hoofd van het Aprilbewind er nog bij kunnen voegen, «als op eene Surinaamsche plantage. De meester heeft alleen een wil, en de slaven deugen nergers anders toe, dan om zich voor dien wil aansprakelijk te stellen en de geeselslagen te ontvangen, die de meester eigenlijk heeft uitgelokt.» (*de Gids.*)

Als eene proeve van den stouten periodenbouw, welke ons aan den stijl der Duitsche philosophie doet denken — krachtig, doch wel wat onverstaanbaar — schrijven wij het volgende af uit de *Amsterdamsche Courant* van 10 Januarij 1854.

«Aan het Gemeentebestuur van Kampen, is het arrest bij het Provinciaal Geregtshof gevallen, in de zaak tusschen het domein en die gemeente over de kwestie der aanwassen aan zee gewezen, beteekend geworden en geinsinueerd, om zich van nu af van alle daden van eigendom op die *litigerende* (zeer curieus) gronden te onthouden.»

Hoewel de courant bij de ondergane verandering, waarover de Redactie, blijkens hare eigene verklaring, vele complimentjes — hoe lief, hoe zoet! — ontving, en door welke dit blad waarlijk — blijkens dezelfde verklaring — onmisbaar werd, 400 (zegge vierhonderd) regels meer levert dan vroeger, ondervindt men toch de waarheid van het «*Dum brevis esse studeo, obscurus fio.* (*Ibid.*)

Voor een twintigtal jaren vertoonde men in de hoogste vergadering onzes lands, een wassenbeeldenspel. Thans echter zijn de beelden vervangen door werkelijke menschen, die hier en daar, wat het *draaijen* en *knikken* met het hoofd aangaat, nog soms aan de vroegere beelden herinneren, welke door den baas van het «spel» in beweging werden gebragt. Wij hebben evenwel nu menschen, werkelijke menschen, en wat nog meer zegt, wij zien in plaats van de *slaapmuts*, die vroeger de beelden versierde, hier en daar zelfs de *policiemuts*, de *chakot* van een infanterist, ja de *beerenmuts* van een grenadier. Wat wonder dan ook, dat wij, toen *eene minderheid* in de laatste dagen door *eene meerderheid* werd *overschreeuwd*, dadelijk dachten aan den soldaat, die Archimedes belette, zijn mathematisch opstel uit te werken, door . . . . . . hem *dood te slaan*. De ruwe kracht tegenover de gedachte! soldaten-overmoed, soms sijnoniem met advokaten-onbeschaamdheid, tegenover rede en verstand! (*Ibid.*)

Wij hebben gister avond met zeer veel genoegen bijgewoond de eerste voorstelling van het Hoogduitsche vaudeville-gezelschap, in de zaal van den heer Switzar, in de Korte Houtstraat alhier.

Na den bijval, dien het gezelschap reeds sedert lang te Rotterdam geniet, was onze belangstelling gespannen, vooral ten aanzien van het spel der heeren CHRISTL en BADEWITZ, die men zeide, twee onovertrefbare komieken te zijn. De uitslag heeft aan de verwachting ten eenemale voldaan, en gerustelijk mogen we verklaren, dat in ons land zelden twee komieken zoo goed geplaatst naast elkander gezien zijn geworden.

Het bekende «*Stadt und Land*»; rijk aan koddige tooneelen en patetischen toestand, werd vlug en correct afgespeeld; want ook de overige leden van het gezelschap ondersteunen zeer goed de heeren CHRISTL en BADEWITZ. Vooral munt daarbij uit het naïve spel van jufvr. KRATZ en de schoone altstem van jufvr. ADOLPH; terwijl de mannen allen, bij den zang, eene krachtige, den Duitschers zoo zeer eigen stem ontwikkelen.

Een vrij talrijk en aanzienlijk publiek woonde deze eerste voorstelling bij, en de geestdrift, waarmede de hoofdvertooners CHRISTL en BADEWITZ herhaaldelijk werden teruggeroepen, doet ons de hoop voeden, dat dit gezelschap, door trouwe opkomst, in staat zal zijn, binnen deze residentie eene reeks van voorstellingen te geven.

Morgen (Zondag) avond, zal worden opgevoerd: «*Der Dorfbarbier*» opera comiek in 3 bedrijven, en «*List und Phlegma*» vaudeville in een bedrijf. Die een aangenamen avond doorbrengen wil, vergete niet zich daarheen te begeven!

Bij de heeren Lutkie en Cranenburg te 's Hertogenbosch zal een dagblad worden uitgegeven: «De Handelsblad van de Kamera van Koophandel in Nederland,» welk dagblad tevens zal gewijd zijn aan de belangen van handel, de nijverheid en den landbouw.

Volgens mededeeling van het Min. van Binnenl. Zaken heeft het Belgische telegraafbestuur de prijzen van een enkelvoudig berigt, over Belgie, naar Frankrijk aldus gewijzigd: van Amsterdrm, Arnhem en Utrecht naar Dieppe, f 7.20; naar Duinkerken f 6.— en naar St. Omer f 6.—. Van Dordrecht, Gorinhem, 's Gravenhage en Rotterdam naar Dieppe f 6.—, naar Duinkerken f 4.80, en naar St. Omer f 4.80.

— Woensdag den 8 Febr., den *Dies Natalis* der Leijdsche Hoogeschool, zal de aftredende Rector Magnificus Th. W. J. Juijnboll, zijne betrekking nederleggen met het houden eener plegtige redevoering in het groot Auditorium en het rectoraat overdragen aan den hoogleeraar F. W. Krieger.

— Uit het drietal kandidaten, door de commissie van beoordeling over den in December 1853 plaats gehad hebbenden wedstrijd opgemaakt, is door den kerkeraad te Amsterdam benoemd tot organist bij de remonstrantsch-gereformeerde gemeente aldaar, de heer S. K. de Vries, te Zandvoort.

In den gemeenteraad te Rotterdam is eergisteren een brief ingekomen van de heeren leden B. Eickma, mr. A. Hoijnck van Papendrecht, H. van Rijckevorsel, J. W. L. van Oordt en F. W. C. Blom, waarbij zij voorstellen eene speciale commissie uit de beoefenaars van de verschillende wetenschappen zamengesteld, op te rigten, ten einde het gemeentebestuur voor te lichten omtrent alles, wat in het belang van den openbaren gezondheidstoestand zou behooren te worden gedaan. Naar hun oordeel was de werking van de commissie van geneeskundig toevoorzigt niet voldoende naar de eischen eener behoorlijk georganiseerde gezondheidspolitie.

Bij het voorstel was tevens eene concept-verordening voor de te benoemen commissie gevoegd.

De *Nederlander* deelt mede, dat het *klass*ikaal bestuur van Amsterdam, ondanks de protesten tegen Ds. Meijboom, zich met *eenparige* stemmen bereid verklaard heeft, om de op hem uitgebragte beroeping te approberen.

Volgens den door de Hollandsche IJzeren Spoorweg Maatschappij medegedeelden staat, zijn in de maand Januarij 1854 vervoerd 60,418 reizigers; de opbrengst heeft bedragen: van reizigers f 53.007.80; aan goederen, enz. f 27,701,01; totaal f 80,708,81.

Volgens de door de Rijn-Spoorweg Maatschappij, medegedeelden staat, zijn gedurende die maand vervoerd 25,708 reizigers; de opbrengst heeft bedragen: van reizigers f 32,787,82½; van goederen enz. f 19,260,05; totaal f 52,047,87½.

Den 1sten dezer zijn door den gemeenteraad van Meppel de rapporten van de commissie voor de rigtige uitvoering van het contract tusschen die gemeente en de Drentsche kanaal-maatschappij behandeld en aangenomen, doch overeenkomstig art. 70 der gemeentewet, zal de schorsing aan Z. M. den Koning worden voorgedragen.

Dordrecht, 3 Febr. Tengevolge van het vele drijfijs, dat van de Lek afkomt en van de dikke mist, zijn de posten heden achtergebleven. De stoombooten, die van Rotterdam op deze stad en elders varen, zijn te Rotterdam blijven liggen. De Moerdijksche boot is bij het veer van den Moerdijk aan den grond geloopen. Men verwacht, dat zij heden avond bij hoog water wel weder vlot zou komen.

Gouda, 4 Febr. Het onlangs alhier opgerigte bestedelingshuis, tot opneming, voornamelijk van verwaarloosde kinderen, werd op den 1en dezer geopend en het getal der daarin verpleegden bedraagt reeds 25.

Utrecht 3 Februarij. De raad dezer stad heeft gisteren besloten, dat een gedeelte van het terrein bij de Catharijne barrière door Burg. en Weths. kan worden afgestaan aan de Commissie voor de wasch- en badinrigting, om zulk eene inrigting daar stellen.

— Gisteren hebben er langdurige discussiën in den Sted. Raad plaats gehad over het rapport der Commissie uit denzelve, welke was belast geweest met het onderzoek naar de vraag: of eene verzetting van de Zaturdagsche markt in het belang der Israëlitische ingezetenen, wäre? De Comm. had in een uitgewerkt rapport het ondienstige van die verzetting duidelijk aangetoond, [illegible] dat de schakel van markten in deze [illegible] verzetting zou verbroken worden, en alzoo eene vernieling onzer markt kon ten gevolge hebben. — De Raad heeft ten gevolge van dien, en van het bij deze gelegenheid verhandelde, besloten, dat onoverkomelijke, gewigtige [illegible] het ondoenlijk maken, de wekelijksche markt op eenen anderen dag dan den zaturdag te bepalen. [illegible]

Deventer, 3 Febr. Ten gevolge [illegible] dig afkomend drijfijs moest heden [illegible] den IJssel worden [illegible] onverwachte [illegible] komende boeren met hun koren [illegible] heden namiddag is de burg [illegible] de rivier weder bijna geheel vrij [illegible]

Apeldoorn, [illegible] Het armenconcert, de vorige week alhier gehouden, heeft, na aftrek der kosten f 250 opgebragt [illegible] voor dit dorp zeer aanzienlijk te [illegible]

[illegible] is weinigt niet ondienstig, de aandacht der landbouwers in de zandstreken te vestigen, op de bijzonder gunstige weersgesteldheid, om alsdog winterrogge [illegible] in deze gemeente wordt daarvan nog al partij [illegible]

getrokken en, bij den hoogen prijs dezer koornsoort, zal daarbij goede rekening gevonden worden; men weet het geschiedt van ouds tot 22 Febr.

Zutphen 3 Februarij. Het ijs van den dam welke boven Doesborgh in de rivier heeft gezeten is met sterk wassend water, heden nacht alhier gepasseerd, zoodat de schipbrug dan ook reeds heden weder is gelegd.

— Heden namiddag werd alhier een boosdoener gevankelijk binnengebragt, welke, naar men meent, zoude behooren tot het complot van vier mannen, dat zich dezen winter in het Soerensche bosch ophield. Behalve aan een diefstal van *f* 150, en eenige kleedingstukken moet deze persoon zich hebben schuldig gemaakt aan inbraak in de kerk te Dieren.

Groningen, 2 Febr. Gisteren promoveerde aan onze Hoogeschool tot doctor in de regten, de heer G. W. de Vos van Steenwijk, van Meppel, op *Quaestiones*.

|| **Nijmegen**, 3 Febr. Door de massa sneeuw, welke gevallen is, was het te verwachten, dat het water belangrijk zoude wassen; dit heeft dan ook werkelijk plaats gehad: in een etmaal is het 1.02 el gestegen; zoodat het nu + 10.43 el A. P. staat. De gierbrug is bijgevolg niet in de vaart gekomen. En hierdoor zien wij nog eenig drijfijs in de rivier; maar wat erger is ook eenige brokken van een schip. Men zegt, dat deze afkomstig zijn van een zoogenaamd Bander bovenlander, welke op den Pannerschen Kop voor Millingen, gisteren avond, omstreeks 11 ure, midden door is geslagen; en moet beladen geweest zijn met steenkolen. De oorzaak van het ongeluk moet toegeschreven worden aan den dubbelen stroom, die aldaar heerscht. Geene menschenlevens zijn er te betreuren.

— Hoezeer wij het doel beamen, door de instellingen der afschaffings-genootschappen voorgesteld, wenschten wij dat, door de bestuurders, ter bereiking van dit doel het voorbeeld werd gegeven, en niet dat zij zich zoover konden vergeten, om, tot spot van het publiek, in eene openbare plaats, in dien toestand te zijn, waarin een lid van het bestuur dezer afdeeling, zich onlangs hier ter stede bevond.

Maastricht, 2 Febr. Wij hebben eene memorie voor ons liggen, die te Luik is uitgekomen, betrekkelijk een nieuw spoorwegplan.

Deze brochure, uit Amay, December 1853 gedagteekend en onderteekend door L. Ronne, deelt mede, dat er sprake is van den aanleg van een ijzeren spoorweg van Luik naar Utrecht over Maastricht, Bree, Eindhoven en 's Hertogenbosch; voor de eerste sectie van dezen nieuwen railway (van Luik naar Maastricht) is reeds den 12 October ll. concessie aangevraagd, zonder waarborg van een minimum van de interesten [illegible] is vergezeld van alle plannen en tabellen, die noodig zijn om den aard van de onderneming en de mogelijkheid van hare verwezenlijking aan te toonen.

Wij zien uit deze stukken, die in hun geheel bij de memorie, waarover wij spreken, zijn gevolgd, dat, de sollicitanten-concessionnarissen voornemens zijn, den spoorweg van Luik naar Maastricht op den linkeroever van het kanaal aan te leggen; dat hij, van den aanvang af, een dubbel spoor tusschen de Guillemins en Herstal zou hebben en bestemd zou worden door den aankoop van gronden en door kunstwerken, om over de geheele linie aldus te worden ingerigt; dat er in het geheel zes stations zouden zijn: twee hoofdstations, te Luik aan den voet van dezen wijnberg, gelijkloopende met het hoogliggende gedeelte van de straat Hors-Chateau, en te Maastricht, tusschen de Tongersche en Brusselsche poorten, benevens vier tusschenstations: 1o. te Herstal, 2o. tusschen Vivegnis, Oupeije en Hermalle; 3o. te Devant le Pont, en 4o. te Canne.

Daar wij naauwelijks den tijd hebben gehad van de stukken kennis te nemen, kunnen wij voor als nog geen bepaald oordeel uitspreken omtrent dit nieuwe spoorwegplan. Evenwel moeten wij reeds nu zeggen, dat wij de spoedigst mogelijke verwezenlijking aan het plan van een spoorweg, die Maastricht met Luik moet verbinden, vurig verlangen, en dat wij dus aan dat plan de voorkeur moeten geven, dat de minste bezwaren in de uitvoering kan opleveren. Uit dit oogpunt nu schijnt ons het plan, waarvan wij onlangs gesproken hebben en dat daarin bestaat, dat men den spoorweg op den linkeroever van de Maas zou willen aanleggen, oneindig verkieselijker voor. Hoezeer dit niet de korste weg is, zou dit laatste plan veeleer voor verwezenlijking vatbaar zijn, omdat men daardoor de noodzakelijkheid vermijdt, om tunnels te bouwen, die veel tijds en vele kosten vereischen; terwijl men, volgens de memorie zelve, drie tunnels zou moeten bouwen voor het geval, dat men de linie langs den linkeroever verkoos.

J. d. L.

Ingezonden Stukken.

De 's Gravenhaagsche Kermis en de 's Gravenhaagsche Nieuwsbode.

De *Nieuwsbode*, mijnheer de Redacteur! die sedert uw dagblad dagelijks al het nieuws het eerste meldt, voor de residentie eigenlijk de *Oudsbode* is geworden, is een raar krantje!

Wie toch de leiding van de redactie hebben zou?

Is het collectief het Ministerie? Ik zou het haast zeggen om zijne flaauwiteiten van het leesgezelschap R. I. P.

Is het, inderdaad, de minister van Justitie? Het is te gelooven aan den bas comiquen trant, waarop de ernstigste zaken behandeld worden.

Is het de afschaffers-sociëteit? Het is niet ondenkbaar. Of is het nu de puriteinsche heer van der Heim van Duivendijke?

Wat daarvan ook zij: zeker is het, dat *de Nieuwsbode* tegenwoordig, als iemand die op zijne laatste beenen loopt, links en regts stukken produceert, het eene lijnregt in strijd van beginsel met het ander; en niet het minste belagchelijk is het geschrijf van zekeren JUNIUS, die, zonderling genoeg, het Koningschap op eene allerzotste manier in bescherming neemt, en te gelijker tijd zich den naam geeft van den beruchten *roodrepublikeinschen* schrijver onder GEORGE III.

Burgemeester en Wethouders der residentie en de geheele gemeenteraad hebben het tegenwoordig verschrikkelijk verbruid bij de *Nieuwsbode*, die, langgerekt van aangezigt van wege zijne teringachtige positie, den schijn wil aannemen, dat zijne bleekheid alléén in puritynisme zijn oorsprong heeft. Het is dan ook inderdaad voor *de Nieuwsbode* een nieuwe slag in het aangezigt, dat ondanks zijne femelarijpraatjes, zijne anti-revolutionnaire naäperijen en would-be-afschaffers-allures, de gemeenteraad met eene overgroote meerderheid heeft besloten, *de kermis in de residentie niet af te schaffen.*

Het wordt Burgemeester en Wethouders door *de Nieuwsbode* zeer kwalijk geduid, dat zij, naar aanleiding van de bekende circulaire van den Commissaris des Konings in Zuid-Holland, aan den raad de vraag voorlegden, of deze al dan niet het vraagstuk over de afschaffing van de kermis in behandeling zou nemen? Zij waren vóór het behoud der kermis gestemd, en hadden dus maar liever moeten doen, alsof ze geen circulaire ontvangen hadden, in plaats van nu een slecht voorbeeld te geven. Zie daar de redenering van *de Nieuwsbode*. Ik begrijp die raadgeving zeer goed; zij strookt geheel met de geniepige, maar oneerlijke wijs, waarop *de Nieuwsbode* altijd gewoon is de zaken van publiek belang te behandelen. Daarentegen meen ik, dat Burgem. en Wethouders juist door hunne handeling getoond hebben, waarde te hechten aan eene circulaire, die van eene hoogere magt was uitgegaan, en dat zij, om aan het daarin vervatte verzoek te voldoen, de beslissing der zaak hebben willen overlaten aan den Gemeenteraad. De overgroote meerderheid van dien Gemeenteraad heeft zich daarop vereenigd met de gronden, door Burg. en Wethouders vóór het behoud van de Kermis aangevoerd, en bijgevolg besloten *om de Kermis niet af te schaffen*. En nu is *de Nieuwsbode* onbeschaamd genoeg, om die aanzienlijke meerderheid, uit de knapste en meest onafhankelijke burgers van de stad bestaande, zijdelings te verdenken, dat zij aldus gestemd hebben *uit vrees van niet weder gekozen te worden*. Schande over een blad, dat, zoodra de vertegenwoordigers van volk of gemeente niet [illegible] als dat blad het goedvindt, durft beweren, dat die vertegenwoordigers niet *om* en *over* de zaak stemden, maar alleen om *zich zelven te bevoordeelen*. Dat is niet alleen eene belagchelijke vooringenomenheid met eigen inzigten; maar het verraadt tevens de verdorvenheid van het eigen hart: »want zoo de waard is, zoo vertrouwt hij zijne gasten.» In de fatsoenlijke kringen schijnt *de Nieuwsbode* dan ook sedert lang niet meer de *habitué* te zijn.

Wat de zaak zelve betreft: het behoud of de afschaffing van de Kermis, vergun mij, dat ik daarover een paar woordjes in het midden brenge.

Als men het streven nagaat van couranten, zoo als *de Nederlander*, *het Kronijkske*, *de Bazuin* en nu ook *de Nieuwsbode*, van mannen als VAN DER HEIM, GROEN, CAPADOSE en andere puritijnen: de toeleg is duidelijk, dat men van het goede Nederlandsche Volk, in vorige tijden zoo krachtig en levenslustig, wil maken een volk van femelende formulieren-dienaars, die met de handen gevouwen en de oogen op den grond geslagen, met ingevallen kaken en waggelende beenen, op straat psalmen zingen.... maar in het geheim de christelijke huid afleggen, om aan den slangenaard bot te vieren.

Is het arbeidende deel der Natie niet genoeg gedrukt; slooft het niet genoeg om den Staat te schragen en zich zelf een schamel onderhoud te verschaffen; heeft de burgerstand zooveel verpoozing en uitspanning, geniet hij zooveel verademing, dat men hem nog moet ontnemen die eenige gelegenheid, om zich jaarlijks gedurende eenige dagen op behoorlijke wijs te amuseren?

De Commissaris des Konings en de heeren van zijn stand, de bestuurders der Afschaffers-Societeit, zij behoeven de Kermis niet. Opera's, casino's, diners en bals wisselen elkander dagelijks af; maar de duizende huisgezinnen, die hoogstens de heeren en dames uit hunne koetsen mogen zien stijgen, is het te veel gevorderd, wanneer ook deze ééns in het jaar genieten van diorama's, dier-verzamelingen, wassenbeelden-galerijen, paardenspellen en comedies? Wanneer ook deze, ten gevolge eener besparing gedurende een geheel jaar met vrouwen en kinderen, voor eene kleine uitgave, eens in het jaar mogen droomen, en behooren tot de gelukkigen der aarde?

Is het billijk, dat men die nijverheid en die ondernemingen, reeds achteruitgezet door de afkeurenswaardige gewoonte, om al zijne behoeften uit den *vreemde* te halen, door de afschaffing van de kermis wil benadeelen, die, het geheele jaar door, aan groote en drukkende lasten onderworpen, alleen in die kermis eenige vergoeding kunnen vinden, willen zij niet ten gronde gaan?

Men zegt: ja, maar de *onzedelijkheid*, de *liederlijkheid*, de *dronkenschap* wordt door de kermis gevoed. Dwaze praat, waaraan een philantropische tint wordt gegeven, maar die alleen gevoerd wordt, om ook nog het een[ige] pleisier, dat de middenstand en de arbeidende klasse in [het] sombere, door godsdienstige partijen verscheurde Nederla[nd] nog genieten mogen. De afschaffing van de kermis zal gee[ne] enkele maagd minder ten val doen brengen (want [de] oorsprong van dit kwaad, zit juist meestal in *de hooge[re] standen*); zal geen slok jenever minder doen drinken, [zal] geen dronkaard minder de maan voor zijne slaapmuts do[en] aanzien. Het zou hiermede gaan als met de lote[rij]. Schaft men haar af, geen gulden minder, zou verspe[eld] worden, zij het dan ook op andere wijs; alleen [de] winst, die thans de Staat daaruit geniet, zou verloren ga[an]. Bij de afschaffing der kermis zou de stad verliezen, ma[ar] de zedelijkheid zou er niets aan *winnen*. Wie in den re[gel] zich aan een onzedelijk leven overgeeft; wie zich aan [den] drank heeft verslaafd; die aan de verlokkingen der ondeu[gd] geen weêrstand bieden kan: hij zal geen deugdzaam mensc[h], geen afschaffer, geen puritein worden door de afschaffi[ng] van de kermis; want hij zal dagelijks andere gelegenhed[en] zoeken en vinden, om aan zijne strafwaardige neigingen [bot] te vieren. Maak het volk sterk en krachtig door goed vo[ed]sel; onthef het van de groote lasten, waaronder het v[eel] meer dan de hoogere standen gebukt gaat; bevorder [de] zedelijkheid door goed vóórgaan en niet door *alléén* de co[n]tributie te betalen als lid der afschaffers, en tegelijk [illegible] champagne te bedrinken: en gij zult meer doen voor d[e] stoffelijke en zedelijke welvaart der Natie, dan haar te [be]letten eens in het jaar op de viool van den speelman [te] dansen en het gedrukte hart voor eenige oogenblikken v[an] angstige zorgen te ontslaan.

Dat al die zedemeesters, tractaatjes en afschaffers re[de]voeringen en hoofdartikelen in *de Nieuwsbode* schrijven[,] maar tegelijkertijd welligt in een molligen leunstoel gedok[en], een manilla cigaar dampende en aan een glaasje mad[eira] lepperende, zich eens overplaatsen in dien uitgebreiden kr[ing] van huisgezinnen, voor wie de kermis jaarlijks, niet is [de] gelegenheid tot het houden van die bacchanalia, waar[van] de zalen der grooten bijkans dagelijks weêrgalmen, m[aar] de gelegenheid om zich eens van kommer en verdriet [te] veraangenamen, en zij zullen, — blijft nog één vonk [van] gevoel in hun borst — wel uit een anderen toon gaan zin[gen].

Men heeft de onverbeterlijke losbollen en dronkaards [in] het oog; en men ziet het genoegen van het algemeen, [het] belang van zoo vele neringdoenden voorbij; en men w[il] meer en meer het volk onder den plak der kerk-heersch[appij] brengen, opdat ALEXANDRE DUMAS woorden bewaar[heid] worden: »De menschen in *Holland* loopen zoo treurig [op] straat, alsof zij achter de lijkstaatsie hunner vrolijk[heid] gingen.»

JANTJE KA[…]

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 4 Februarij 1854.

Nederland.	Pct.		**Rusland.**	Pct.	
Ned. W. Schuld.	2 1/2	59 5/16 1/2 1/2			
Dito Certificat.	3	71 1/4 3/8	*Hope* 1798/1816	5	102 1/4
Dito dito	4	88 11/16 3/4	Dito 1828/1829	5	
O. I. Leening.	4	88 5/8 [11/16	Cert. 1831/1838	5	91 1/8
Amort. Syndic.	3 1/2		Dito Dito	4 1/2	89 1/2
Hand.-Maats.	4 1/2		Dito *Hope*	4	84 3/4 8[…]
Belgie.			Dito *Stieglitz*	4	84 1/4
Certificaten	2 1/2		Dito dito 5e Ser.	4	
Do *Rothschild*.	2 1/2	47 1/4	Inschr. Assig.	6	
Frankrijk.			Certific. dito	6	
Obligatien	3				
Spanje.			**Polen.**		
Nieuwe	1	18 15/16 19 1/8	Obligatien	4	75 3/8
Dito Buitenl.	3		**Oostenrijk.**		
Do Binnenl. 6/m.	3	36 1/8 3/16			
Bew. Sp. Com.		4 5/16	Metalliek	5	66 1/2 […]
Amort. Schuld.			Dito bet. Amst.	5	83 3/8 […]
Portugal.			Dito letter B	5	83 3/8 […]
Londen nieuwe.	5	34 5/8 7/8 13/16	Dito 1847	2 1/2	34 1/2 […]
Dito uitgest.	4		Dito 1851/1852	2 1/2	34 3/8 […]

Philad. Bank-Actien $3\frac{3}{4}$; Mexic. te Lond., 3 pct. 24[…] dito Onb. $24\frac{1}{8}$, $\frac{1}{4}$, Gren. Onbep. $18\frac{1}{8}$; dito Uitgest. $6\frac{1}{…}$ Peru $4\frac{1}{2}$ pct. $62\frac{1}{8}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{2}$.

De markt was heden met veel handel wederom algemee[n] willig gestemd.

FRANKFORT, Vrijdag 3 Febr. Metal. 5 pct. […] Spanje binn. 3 pct. $35\frac{3}{4}$; dito 1 pct. $18\frac{13}{16}$.

Deze depêche komt ons twijfelachtig voor.

LONDEN, Vrijdag 3 Februarij. Consols op tijd […] $91\frac{1}{4}$; Mexico N. 3 pct. $24\frac{3}{8}$, $24\frac{7}{8}$; Peru N. $4\frac{1}{2}$ pct. $66\frac{1}{2}$; Gren. Uitg. $6\frac{3}{4}$, 7; Spanje 1 pct. 19, $19\frac{1}{4}$; […] $4\frac{1}{2}$ pct. 90, $90\frac{1}{4}$; dito 5 pct. $106\frac{1}{2}$, 107.

Slotbeurs willig, wegens gunstige politieke geruch[ten].

PARIJS, Vrijdag 3 Februarij. Fr. $4\frac{1}{2}$ pct. ex c. […] dito 3 pct. op t. 67.90; Sp. Binn. 3 pct. 36; dito […] $18\frac{1}{2}$; Belgie $4\frac{1}{2}$ pct. 90; N. Metall. $79\frac{1}{2}$.

WEENEN, Vrijdag 3 Februarij. Metall. 1852 […] $89\frac{1}{2}$; dito lett. B. 111; N. Bankactien 1303; […] fl. 250 $132\frac{1}{2}$; Lomb. Ven. 101; Zilver 25; Wis[sel] 12.20; Parijs 149.

WEENEN, Heden, Zaturdag 4 Febr. De Weener […] conferentie heeft thans het antwoord van het Peter[sburger] kabinet op de Weener protocol-nota ontvangen, m[aar] dezelve beschouwd als niet bevredigend.

MADRID, Dingsdag 31 Januarij. Sp. Binn. […] dito nieuwe 1 pct. $19\frac{9}{16}$; Certificaten 3.

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Grav[enhage].